

Pôsobenie rehoľníkov v Skalici

Mgr. Ľudovít Košík

Už v prvých storočiach kresťanského letopočtu viacerí v snahe po dokonalosti opúšťali svet a vyhľadávali púšť, aby sa ako pustovníci celkom oddali Bohu a vydávali svedectvo o viere. Aj u nás máme kostol sv. Pavla pustovníka, ktorý patrilo k prvým pustovníkom. Neskôr títo pustovníci začali žiť v spoločenstvách podľa určitých pravidiel- regúl. Z toho je odvodený názov rehoľa. Asi je každému známa postava sv. Benedikta z Nursie a jeho "Ora et labora", ktorý položil základy západného mníšstva a možno povedať, že on a jeho rehoľníci položili základy civilizovanej Európy. Už počas jeho života sa z Montecassina, jeho prvého kláštora, rozšírili benediktíni po Európe. K najstarším rehoľiam patria tiež cisterciáni, trapisti, premonštráti, potom v 12. storočí pribudli františkáni, dominikáni, potom v 16. storočí vznikli viaceré rehole ako jezuiti, milosrdní bratia, školskí bratia, lazaristi... Ešte početnejšie než mužské rehole sú rehole ženské.

Skalicu si za miesto svojho pôsobenia vybrali viaceré rehole, čo tu zanechalo trvalé výrazné stopy a aj dnes je ich možné veľmi dobre čítať v architektúre historického jadra mesta i keď v súčasnosti tu žiadna z mužských reholí nepôsobí.

Pôsobenie františkánov

Zo spoľahlivých historických prameňov sa dozvedáme, že ako prvá a najdlhšie v Skalici pôsobiaca rehoľa boli františkáni.

Františkáni svojimi kláštormi a počtom rehoľných členov patrili cez stáročia medzi najpočetnejšie rehoľné spoločenstvá na Slovensku. Ich kláštory boli strediskami náboženského i kultúrneho života. Rád bol založený sv. Františkom z Assisi roku 1209, potvrdený roku 1223 pápežom Honoriom III. Po odčlenení rádu od minoritov roku 1517 ich pravidlá schválil Lev X. Poslaním rehole je duchovná, misijná, kazateľská a študijná činnosť. Františkáni pôsobili aj mimo kláštorov a ich vplyv mal širšiu základňu, než okruh jednotlivého kláštora. Usilovali sa čo najvernejšie žiť podľa evanjelia zachovávaním ozajstnej chudoby a poslušnosti. Rehoľa pôsobí po celom svete, na všetkých kontinentoch v 83 štátoch sveta. Na Slovensko prišli prví františkáni už za života sv. Františka. Určite boli v Trnave pred rokom 1238, v Nitre r. 1248, v Bratislave r. 1250 a v Slovenskej Ľupči r. 1263. Slovenská provincia Najsv. Spasiteľa bola obnovená r. 1924. V roku 1950 mala 25 domov, 250 členov, z toho 104 kňazov, 43 študentov a 95 bratov, mala vlastné gymnázium v Malackách a vlastné vydavateľstvo, ktoré vydávalo rôzne časopisy. Do tohto zasiahla noc z 13. na 14. apríla 1950, kedy boli kláštory uzavreté. V súčasnosti pôsobia bratia v 7 domoch, v r. 1998 bolo na Slovensku 82 františkánov.

Františkánsky kláštor svojmu účelu slúžil s malými prestávkami, vynútenými morovými epidémiami a vojnovými stavmi, takmer 500 rokov, až do ich násilného vyhnania v apríli 1950. Tento kláštor a pôsobenie františkánov by si zaslúžilo pozornosť rozsiahlej, samostatnej knižnej publikácie. V Skalickom presse vychádzajú na pokračovanie časti z knihy Mgr. M. Mind'áša.

Zmienky o ich prítomnosti v meste sú v roku 1442. Podľa prameňov v roku 1467 začínajú stavať kláštor a kostol, ktorý posvätil Andrej Brnenský, titulárny biskup nikopolský, generálny vikár, svätiaci biskup olomouckého arcibiskupa 21. novembra 1484. V roku 1469 sa spomína gvardián Mikuláš z Moravy, ktorý vybavil Pavlovi Nitrianskemu s manželkou

a Mikulášovi Bekeházimu, aby si mohli vybrať spovedníka a nemuseli sa spovedať svojmu vlastnému farárovi.

Keď sa v roku 1523 vytvorila provincia Božského Spasiteľa, pripadol do nej i kláštor v Skalici. V rokoch 1535 – 1561 bol kláštor uzavretý, pretože morová epidémia zasiahla všetkých jeho členov, okrem jedného frátra. Keď sa františkáni začali sťahovať z juhu na sever, pred tureckými nebezpečenstvami, vrátili sa i do Skalice a založili tu bohosloveckú školu. Do Skalice vtedy prišlo 20 rehoľníkov, 9 pátrov, 8 bohoslovcov, 3 frátri. Priemerne mával kláštor bez študentov 7 členov – 4 pátri, 3 frátri. Jedným z hlavných predmetov, ktoré sa na skalickom františkánskom bohosloveckom učilišti učili bola apologetika - obrana pravej viery. Svedčí o tom i zachovaná kniha, do ktorej si žiak alebo profesor v rokoch 1577 – 1579 písal prednášky.

Od roku 1567 býval v kláštore aj provinciál / hlavný predstavený provincie / , čím sa Skalica stala akoby centrom provincie. Dôvodom bolo výhodné polozenie mesta, ktoré poskytovalo ochranu pred Turkami a uľahčovalo spojenie so západným svetom.

Pokojnú činnosť rehoľníkov prerušilo Bočkayho povstanie. Rehoľníci – utečenci z iných kláštorov prichádzali do Skalice. V roku 1605 zakopali cenné predmety, predstavený odišiel do Uherského Hradišťa, rehoľníci čakali na svoj osud. Vojsko ani františkánom veľmi neublížilo. Horšie pochodili o mesiac, keď cisárske vojsko z Moravy, pod vedením grófa Karola Lichtenšteina a Františka Ditrichšteina zaobchádzali s rehoľníkmi, ktorí sa rozprchlí a väčšinou sa stretli so svojim predstaveným v Uherskom Hradišti, kde oživilí 63 rokov prázdny kláštor. V Skalici, kde bolo takmer celé mesto vylúpené, i kláštor bol vydaný na nemilosť vojakom, ktorí habali koristi. Všetky použiteľné predmety – okrem zakopaných – poodnášali, umelecké diela a knihy otrhali, spálili a pokradli. I hroby pootvárali a mŕtvoly okradli. Budovu zajalo cisárske vojsko pre svoj sklad. Vrátenie budovy nebolo jednoduché. Keď sa roku 1606 začali vyjednávania medzi cisárom a Bočkaym aj františkáni sa usilovali dostať naspäť svoj kláštor v Skalici i v Hlohovci. Vrátiť sa mohli až v júni 1607, keď po Bočkayho smrti odtiahlo cisárske vojsko zo Skalice.

Rýchlo začal kláštor plniť svoje dôležité poslanie. Roku 1610 už tam bolo 14 rehoľníkov a vyššia rehoľná škola. V roku 1616 na generálnom zhromaždení rozhodli o zriadení strednej školy pre výchovu dorastu. Nebola len pre rehoľníkov, navštevovali ju i synovia významných rodín.

Skalický kláštor mal význam nielen pre samotných rehoľníkov, ale i pre náboženský život obyvateľov mesta. Pátri vykonávali pastoračnú činnosť v kostole, pri oltári, na kazateľnici i v spovedniciach. Chodievali slúžiť bohoslužby po okolí, do dedín a kaštieľov, ktoré boli majetkom šľachty. V roku 1653 založili v meste náboženský spolok veriacich – tretí rád sv. Františka. U Skaličanov boli veľmi obľúbení o čom svedčia časté bohaté odkazy na kláštor v testamentoch. Tiež značný počet františkánov pochádzal zo Skalice.

Dr. Šátek píše o niekoľkých: Václav Skalický je spomínaný v Hlohovci, v Sedmohradsku a od roku 1589 je gvardiánom v Skalici.

Bernardín zo Skalice je spomínaný v kláštore v Séčeni, potom v Uherskom Hradišti, bol gvardiánom v Skalici a definítorom provincie, v roku 1643 išiel na generálnu kapitulu do Ríma.

Klement zo Skalice definítor a gvardián v Uherskom Hradišti.

Peter Urbanovič provinciál a gvardián v Hlohovci. Bolo o ňom známe, že je Skaličan.

Šimon zo Skalice gvardián v Prešove, na dvore vesprímskeho biskupa.

Klement Padela gvardián v roku 1662.

Našli sa aj jednotlivci, ktorí nemali františkánov radi a chceli im uškodiť na dobrom mene, ale tieto ojedinelé útoky nedokázali zastaviť požehnanú činnosť skalických nasledovateľov sv. Františka. Ich obetavá práca prispievala k prehĺbeniu kresťanského života obyvateľov mesta.

Rehoľný život plynul i napriek pohromám, ktoré ho stihli v ďalšom postupe času. I keď neboli také kruté ako Bočkayho povstanie, predsa zasiahli ťažko do života Skalice. Od roku 1619 za Betlenovho povstania za vojnových operácií sa vyučovanie v škole prerušilo a žiaci sa rozprchli, františkáni ušli na Moravu do Hodonína. V roku 1627 sa vyučovanie obnovilo, v nasledujúcom roku tu študovalo 10 študentov i filozofiu. Ďalším narušením pokoja v meste bolo, keď roku 1644 viedol zo Skalice cisársky generál Puchim vojsko proti Jurajovi Rákocimu. V apríli 1645 už ju obsadili spojené vojská švédske a Rákociho vojská priniesli do mesta akúsi epidémiu moru, na ktorý pomrelo od augusta do decembra vyše 5 000 ľudí. V kláštore zomrelo 12 rehoľníkov, z toho 8 kňazov. V rokoch 1661 – 1663 tiahli každoročne silné nemecké vojská cez Skalicu do vojny proti Turkom, alebo nazad na zimné ubytovanie, i turecké oddiely sa približovali. Tieto ťažké obdobia nepripravovali pokojné ovzdušie pre prácu v kláštore.

V roku 1680 zúrili v meste mor. Františkáni vysluhovali sviatosti veriacim, ktorí sa hufne hrnuli do kláštora. Akoby zázrakom nikto z nich nezomrel na mor. Pri obsadení Tokoliho vojskami, keď prišlo vojsko z Moravy, gvardián mal neprijemnosti, lebo mu vyčítali, že františkáni držali s povstalcami a strážili na veži a ako ozbrojení pozorovatelia obchádzali po hradbách.

Na začiatku 18. storočia vypuklo Rákociho povstanie. Obyvatelia mesta pokladali kláštor za bezpečné miesto a podobne ako vo farskom kostole i vo františkánskom kláštore si poukladali cennosti. Kláštor dobre zaobišiel. Cisársky vojaci chceli síce vyhodiť do vzduchu opevnenie mesta, čo by poškodilo i kláštor, ale sa im to nepodarilo. 26. júna 1704 začalo 400 cudzích murárov podkopávať hradby používajúc rozličné železné nástroje, ktoré na tento cieľ priviezli. Keď pracovali pri mestskej bráne vedľa kláštora, 14 robotníkov zahynulo v podkope, ktorý sa zasypal. Robili to veľmi dôkladne, sviatok – nesviatok. 22. júla po večernom odzvonení odpochodovali s bubnovaním do cintorína pred kláštrom a chceli ísť podkopať mestský múr. Páter provinciál a páter gvardián vybehli a prosili ich, aby neničili záhradu. Odišli až vtedy, keď gvardián odbehol k hlavnému inžinierovi a uprosil ho, aby zakročil. Konečne 25. júla okolo 1 hodiny popoludní vyprázdnilo mesto a podpálili pušný prach v podkopoch, na ich zahanbenie výbuch bol len dym a múry ostali stáť.

Veľkú škodu utrpeli roku 1729 keď im vyhorel kláštor s kostolom vo veľkom požiari, ktorému padla za obeť značná časť mesta. Františkáni ako jediná rehoľa v meste prežili i obdobie reforiem cisára Jozefa II. Po odchode jezuitov a paulínov ujali sa gymnázia a s prestávkami celé 19. storočie bolo umiestnené v kláštore.

Pre Coborovskú rodinu na holičsky zámok často posielali kazateľa zo skalického kláštora, keďže títo boli veľkými dobrodincami kláštora. 1. augusta 1680 uznali na žiadosť grófa Adama Cobora jeho rodinu za dedičnú hodnosti a duchovných výsad zakladateľov skalického kláštora.

V roku 1852 pôsobilo v kláštore 14 pátrov, 7 teológov, 4 frátri, v roku 1870 15 pátrov, 8 teológov, 4 frátri. V 60.- tých rokoch žil v kláštore Konrád Švestka, dobrý maliar, ktorý namaľoval viaceré obrazy pre kostol, aj pre paulínsky kostol. 12.6.1865 bol preložený, ale aj potom posielal svoje obrazy do Skalice.

V kláštore sídlili rehoľné školy, vrátane teologickej fakulty. Mnohí Skaličania sa stali členmi rehole, spomedzi nich zvlášť vynikol dnes znova objavovaný hudobný skladateľ Pavlín Bajan. Kláštor udržiaval živé kontakty s moravskými františkánmi, zvlášť s kláštrom v Uherskom Hradišti.

Skalický františkánsky kláštor s kostolom sa so svojim vonkajším výzorom rozmáhal a rástol a ani pohromy ho nezničili. Františkáni sa značnou mierou podieľali na pastoračnej práci v Skalici i na okolí, zapájali sa i do kultúrno – spoločenského diania v meste. Súčasťou kláštora bola i knižnica, o ktorej vypracoval štúdiu františkán Dr. Věslav Gajdoš a je zahrnutá v knihe Skalica v minulosti a dnes.

Odchod františkánov zo Skalice

V kláštore v roku 1950 bývalo 7 rehoľníkov. Boli to:

- P. Inocent – Anton Mazán /1906/ - predstavený kláštora
- P. Emil – Aloj Masár /1920/ - zástupca predstaveného a katechéta na národnej škole
- P. Jakub – Tomáš Vavrek /1899/ - ľudový misionár a katechéta na osobitnej škole
- P. Alojz – Anton Čapkovič /1921/ - katechéta na gymnáziu
- fr. Hypolit – Serafín Olašák /1902/ - kuchár
- fr. Felix – František Jurkovič /1910/ - organista, záhradník, miništrant.

V určenú hodinu cirkevný tajomník s veliteľom Štb a príslušníkmi ZNB a ľudovými milicionármi prikrečili k realizácii akcie. Zazvonili a po niekoľkých minútach im predstavený otvoril. Pre prípad, že by rehoľníci neotvorili, boli príslušníci ZNB a ľudových milícií rozostavení tak, aby prekľzli do kláštora cez múr. Do kláštora vtrhlo potom asi sto mužov. Veliteľ Štb oznámil františkánom, že majú 15 – 30 minút času, aby si zobrali potrebné veci do kufrov, aby sa obliekli a pripravili na odchod do Sv. Beňadika. V kláštore ponechali P. Alojza, ktorý ráno mohol odslúžiť sv. omšu, ale mal zakázané čokoľvek povedať o tom, čo sa v noci dialo v kláštore. Do nedele bol pod dozorom v kláštore, potom ho poslali, aby sa ubytoval na fare a už 14. apríla bol menovaný z biskupského úradu za správcu františkánskeho kostola a kláštora. Kostol od kláštora oddelili a do kláštora sa viac nedostal. Pôsobil ako kaplán do roku 1957, býval na fare.

Ľudia sa postupne dozvedali, čo sa stalo. Pôdu prideliť poľnohospodárskemu referátu ONV, budovu kláštora školstvu a vinicu s "búdou" Komunálnemu pohostinskému podniku v Skalici.

Pôsobenie jezuitov

V týchto dňoch si pripomíname 345 rokov od založenia skalického gymnázia a 310 rokov od kedy sa začalo vyučovať k tomuto účelu postavenej a v nedávno z vonkajška obnovenej budove na námestí.

Rehoľu jezuitov založil sv. Ignác z Loyoly. Cieľom rehole bola služba Bohu a ľudom. Jezuiti pôsobia po celom svete a ich počet je okolo 23 000. Na Slovensku je ich do 200. Pôsobia v Bratislave, Košiciach, Piešťanoch, Prešove, Ružomberku a v Trnave. Vedú teologickú fakultu trnavskej univerzity, dávajú duchovné cvičenia v exercičných domoch v Prešove a v Piešťanoch, vydávajú časopisy Viera a Život a Posol, venujú sa pastorácii osobitne mládeže. Na Slovensko prišli roku 1561 do Trnavy.

Skalicu, ktorá bola v 17. storočí jedným z významných miest Uhorska, si vyhliadli jezuiti za miesto svojho pôsobenia. Mali záujem v každom väčšom meste zakladať latinské školy vyššieho typu, ktoré boli prípravou na univerzitné štúdium. Vyjednávať s mestom začali v roku 1659 a po viacerých stretnutiach a vzájomných dohodách prišli v roku 1660 do Skalice.

Na tomto má podiel aj P. Ján Stankovič /1589 – 1673/, Skaličan, pochádzajúci z mešťanskej rodiny, známy ako misionár a kazateľ. Podľa Dr. Šátka bolo vtedy už niekoľko Skaličanov v jezuitskej reholi a možno v nich vznikla myšlienka založiť dom aj v Skalici. Prvé kontakty jezuitov s mestom sa kladú pred rok 1649.

Plenárne zasadnutie magistrátu rozhodlo 13. júla 1659, že rehoľu do mesta príjme, pričom stanovili viaceré podmienky, najmä, že to bude bez ujmy na slobodách a privilégiách, právach a zvyklostiach mesta. Spoločnosť videla v týchto klauzulách skryté prekážky svojej činnosti a preto sa rozhodla získať si Skaličanov priamym kontaktom formou ľudových misií, ktoré sa konali cez vianočné sviatky od 13. decembra 1659 do 2. januára 1660, a vykonávali

ich P. Stankovič a Václav Kubici, tiež skalický rodák. Potom do Skalice prišli aj na veľkonočné sviatky 3 jezuiti , 2 aj na turíčne sviatky. Keď boli v Skalici v júli z príležitosti pobožností v obnovenej kaplnke sv . Anny, senát mesta 27. júla 1660 písomne potvrdil, že budú mať rovnaké práva ako iní mešťania. Ešte v tomto roku sa v Skalici usadili natrvalo. Najprv sa ubytovali na radnici, ale v roku 1662 kúpili dom na námestí a tu otvorili prvé triedy latinskej školy. Bohoslužby vykonávali vo farskom kostole. Roku 1663 bolo zapísaných 128 žiakov. Boli zatriedení do 3 tried, do triedy parvistov, principistov a gramatistov. Učil ich pravdepodobne jeden profesor, lebo okrem riaditeľa školy, superiora Matúša Padelu, je zapísaný ako učiteľ len magister Pavol Kiel. Táto škola bola podstatne odlišná od našich predstáv o dnešnej škole. Žiaci boli natlačení do jednej alebo dvoch izieb obytného domu. Ešte aj v nasledujúcich rokoch učieval jeden profesor viacero ročníkov spojených dovedna. V nižších ročníkoch učili magistri. U jezuitov bolo zvyklosťou, že členov rehole pred započatím teologického štúdia nechali niekoľko rokov učiť v nižších triedach s titulom magister, pričom ich každý rok prekladali na iné miesto, aby sa v meste príliš neudomácnili a aby získali čo najviac skúseností. V prvých rokoch skalického gymnázia nemali dostatok vlastných rehoľných magistrov, a preto si prenajímali učiteľov svetských absolventov, ktorí sa chceli stať kňazmi, ale nemali prostriedky na ďalšie štúdium. V roku 1664 sa obišiel prefekt školy páter Václav Kubici bez učiteľa, lebo žiakov bolo len 70, hoci škola bola rozšírená o ďalšiu triedu. Aj roku 1665 učil samotný prefekt páter Mikuláš Blaškovič 60 žiakov. Od roku 1666 bol na škole okrem prefekta aspoň jeden pomocný učiteľ. Najprv mali iba nižšie triedy a rozširovali len prípravku, v ktorej mali najviac žiakov. Roku 1667 mali 237 žiakov. Roku 1675 mala škola 232 žiakov a zaviedli druhé oddelenie prípravky, zdá sa , že v najnižšom oddelení sa žiaci učili len čítať a postupne otvárali i vyššie ročníky. V roku 1689 otvorili i najvyššiu triedu rétorov. Do najvyšších ročníkov sa dostalo obyčajne len málo žiakov. Profesori bývali traja, jeden učil humanitné triedy, poétovej a rétorov, druhý tzv. gramatikálne triedy, principistov, gramatistov a syntaxistov a tretí mal ostatné nižšie ročníky. Začiatkom roku 1672 dostali budovy a kostol, ktoré mesto odňalo evanjelikom, kostol Najsvätejšej Trojice posvätil 23. apríla 1672 biskup Juraj Báršoš. Tento kostol užívali, dokedy si nepostavili kolégium. Po nich ho prevzali karmelitáni. Roku 1680 sa školský rok začal s 286 žiakmi, no čoskoro vypukla v Skalici morová epidémia. Pátri poslali žiakov domov a dali sa do služby chorým a umierajúcim. Prítom sa aj oni nakazili a všetci 4 zomreli v službe lásky k blíznym. Ešte počas morovej epidémie prišiel Václav Kubici ako nový predstavený a potom dvaja pátri a nasledujúceho roku znovu otvorili školu a pokračovali vo svojej činnosti. V roku 1693 začali po prípravných prácach stavať svoje budovy na námestí. Základný kameň posvätil 31. mája 1693 biskup Pavol Balaša. V roku 1697 sa do nových priestorov na námestí presťahovali i keď neboli celkom hotové. Počet žiakov býval od 200 do 300, v roku 1740 ich bolo 381. V roku 1701 generálny predstavený spoločnosti Thyrsus Gonzáles povýšil skalický dom na kolégium a 16. októbra menoval prvého rektora P. Františka Pécího. V kolégiu žilo 5 – 6 pátrov, 2 -3 magistri a 5 – 6 rehoľných bratov. Vyučovanie bolo narušené za povstania Františka Rákocziho v rokoch 1704 – 1708. Žiakov viac raz vypočúvali, 16 odviedli ako zajatcov, mnoho študentov zo strachu opustilo školu, ale vo vyučovaní sa pokračovalo i s nižším počtom žiakov. V roku 1711 pre mor otvorili školu až 28. apríla , ale žiaci zameškané dobehli a školský rok dokončili. V roku 1714 začali stavať kostol zasvätený sv. Františkovi Xaverskému, podľa schémy Il Gesú v Ríme. 5. septembra 1729 pri veľkom požiari, keď vyhorelo takmer celé mesto, zhoreli školské budovy , ale v nasledujúcom roku postavili väčšiu pohodlnejšiu budovu. V roku 1734 zriadili v skalickom kolégiu ústav pre prípravu učiteľov latinčiny a gréčtiny pre kolégiá v Uhorsku. V ústave vychovávali poslucháčov 2 profesori, profesor latinčiny a profesor gréčtiny. Učiteľia ústavu mali názov profesor, kým učiteľia gymnázia sa označovali názvom magister. V roku 1756 navštívila kolégium aj cisárovná Mária Terézia.

Do úspešného pôsobenia skalického gymnázia zasiahli opatrenia cisára Jozefa II, ktorý roku 1773 zrušil rehoľu. Zrušenie veľmi poškodilo náboženský život, vzdelanie i kultúrny život Skalice i okolia. Kolégium malo vtedy 12 kňazov, 9 školastikov, 7 rehoľných bratov a 160 žiakov. Pôsobenie jezuitov v Skalici sa vyznačovalo súladom pastoračnej, charitatívnej a výchovnej činnosti. Prínosom pre kolégium bolo i to, že v ňom pôsobili viacerí pátri zo Skalice. Skalické jezuitské kolégium malo veľmi živý kontakt s ďalšími kolégiami, najviac v Trnave a vo Viedni. Mnohí z tých, ktorí učili na gymnáziu v Skalici, neskôr prednášali na trnavskej univerzite a klerikov – magistrov, ktorí vypomáhali pri vyučovaní, prijímali do viedenského Pázmána. Po zrušení rehole vláda ponechala 4 exjezuitov v Skalici, aby udržala ústav v činnosti. Vyučovali ešte 3 roky, ale škola začala upadať. V roku 1776 prišlo kráľovské nariadenie, že školy majú prevziať paulíni a svoj vlastný kláštor majú odovzdať študijnému fondu. Gymnázium neustále upadalo, roku 1784 sa prihlásilo len 30 žiakov a vláda gymnázium zrušila. Potom ešte dva roky fungovalo ako súkromná škola, ale Jozef II zrušil v roku 1786 aj reholu paulínov, a vyučovanie prestalo.

Vyučovanie na skalickom gymnáziu prebiehalo podľa všeobecne rozšíreného schématu jezuitov, ktorý bol zostavený za generálneho predstaveného rehole Claudia Aquavivu ešte pred rokom 1600. Menšie zmeny, najmä v prospech národných jazykov, urobili v ňom provinciál Molindes v roku 1735.

Hlavným cieľom a predmetom štúdia bolo naučiť žiakov latinčinu, a to gramaticky a štylisticky uhladene. Materinský jazyk sa nepoužíval ani ako pomocný pri výcviku latinčiny. Metodický postup vyučovania latinčiny bol presne vypracovaný a pre učiteľa záväzný. Po prečítaní textu sa povedal obsah v súvislosti s predchádzajúcim textom a potom sa prišlo k rozboru textu po vetách. Nasledovalo reprodukovanie obsahu prečítaného textu s poukazom na zvláštnosti gramatické, štylistické, ba i rétorické. Za domáce písomné úlohy sa ukladali preklady, okrem toho sa žiaci doma učili gramatické pravidlá, memorovali ukážky textov, učili sa prednášať obsah jednotlivých úryvkov a podobne. Celý tento postup sa opieral o pravidelné a časté opakovanie učebnej látky. Látku opakovali hneď po výklade na konci vyučovacej hodiny a na začiatku nasledujúcej hodiny. V sobotu opakovali týždennú látku. Pred ukončením polroka opakovali polročnú a na konci školského roku pri záverečných skúškach celoročnú látku. Od roku 1735 pomaly začína prenikať do učebného plánu záujem o národný jazyk. Druhou zložkou bola náboženská výchova. Treťou bolo tzv. erudio, konglomerát rôznych vied. Obsah erudia bol veľmi pestrý - história, zemepis, matematika, dejiny literatúry, poetika - ale veľmi povrchný. Pôvodne to bola časť hodiny latinčiny, neskôr sa stal samostatným predmetom. Žiaci najvyšších dvoch ročníkov vystupovali verejne pri rozličných slávnostiach až 5 krát do roka s deklamáciami. Za úspešnú deklamáciu dostávali odmeny. Žiaci ostatných tried aspoň raz v roku predviedli divadelnú hru, pričom okrem ideového vplyvu na divákov mali ukázať do akej miery sa zdokonalili vo výrečnosti. Obsah hier bol najčastejšie náboženský, boli to zdramatizované výjavy zo Svätého Písma, zo života svätých, alebo vymyslené príhody o hrdinskom pestovaní kresťanských čností. Týmito verejnými vystúpeniami rozšírili jezuiti svoj vplyv mimo školské siene, na predstavenia chodilo početné obecnstvo, ktoré si odnášalo ponaučenie a povzbudenie. V jezuitskom období bol študentský život na gymnáziu pestrý a bohatý na rozličné zážitky. Cez jezuitskú výchovu prešlo v Skalici stovky ľudí, z ktorých sa mnohí dostali na vedúce miesta v cirkevnom alebo svetskom živote. Škola mala nielen naplniť hlavy žiakov vedomosťami, ale najmä ich naučiť žiť životom viery.

Po zrušení rehole jezuitov, keďže stredná škola na Záhori bola potrebná, mesto vytváralo podmienky pre obnovenie gymnázia. V roku 1792 žiadosti nebolo vyhovené, ale už v roku 1794 Kráľovská miestodržiteľská rada 12.IX. z Budína oznámila, že gramatikálne školy budú otvorené. Slávnosť otvorenia sa konala 1.XI. 1794. Spočiatku viedli gymnázium expaulíni a od roku 1800 prenikajú do neho františkáni, ktorí sa ako jediná rehoľa v Skalici

udržala po reformách Jozefa II. V roku 1801 budova slúžila ako vojenská nemocnica po Napoleonovom víťazstve v Taliansku. V roku 1805 bola znova v budove nemocnica a žiaci boli nútení na čas sa sťahovať k františkánom. Vojaci priniesli do mesta cholera, ktorá vážnejšie narušila vyučovanie. V roku 1807 sa stal riaditeľom františkán P. Cézar Honza, vláda menovala profesorov na uprázdnené miesta františkánov, čím sa gymnázium stalo akoby ich školou a v rokoch 1841 a 1843 sa volá " Skalické kráľovské nižšie gymnázium rehole sv. Františka". Za napoleónskych vojen gymnázium zažilo ešte raz sťahovanie do františkánskeho kláštora od 20. novembra 1809 do 13. mája 1810. V novembri 1811 sa gymnázium sťahovalo do kláštora milosrdných bratov, odkiaľ prešlo 3. decembra 1820 do františkánskeho kláštora. Po revolučnom roku 1848 viedenská vláda pod zámienkou, že františkáni nemajú dostatok profesorov, gymnázium v roku 1850 zrušila.

Skaličania ťažko niesli zrušenie strednej školy v meste, nadaní chlapi z chudobných rodín nemali možnosť študovať, lebo rodičia nemali možnosť platiť byt a stravu vo vzdialených mestách. Preto vyvíjali iniciatívu na obnovu strednej školy v meste. Na mnohé urgencie a naliehania povolilo konečne viedenské ministerstvo školstva 1. októbra 1857 otvoriť prvú triedu u františkánov. Riaditeľom bol farár, prepošt Jozef Haydin. Veľkú stratu utrpelo gymnázium, keď roku 1859 zomrel na týfus vo veku 42 rokov Jozef Haydin, ktorý mal najväčšiu zásluhu na jeho obnovení i zabezpečení kvalitnými vyučujúcimi. Jeho pohrebu v Bratislave sa zúčastnili so zástupcami mesta i predstavitelia gymnázia.

V školskom roku 1860/61 boli štyri triedy žiakov a žiakov bolo 121. Školský rok 1861/62 sa začal s novými profesormi. Kráľovská miestodržiteľská rada v Budíne 8. októbra prepustila všetkých českých profesorov a na ich miesta dosadila maďarských. Vyučovacím jazykom sa stala maďarčina. Výpomocnou vyučovacou rečou bola aj slovenčina a nemčina. Slovenčina sa stala r. 1872 nepovinným predmetom a v roku 1880 sa už nevyučovala. Katolícky róz gymnázia sa udržal v tom, že katolícky študenti chodili spoločne na bohoslužby. Vysokú úroveň mala hudobná výchova. Je to zásluha regenschoriho Ignáca Kohouta, ktorý učil spev. V roku 1880 založili na gymnáziu osobitnú Hudobnú školu. Viedol ju syn Ignáca Kohouta Václav. Obaja Kohoutovci s profesorom Franczenom utvorili zo žiakov celý orchester a každoročne usporiadali hudobnú akadémiu v Hájku. V roku 1893 sa gymnázium presťahovalo od františkánov do bývalého jezuitského kolégia na námestí. Jezuitský kostol bol vtedy spustošený, preto sa bohoslužby konali vo farskom kostole.

V roku 1908 na žiadosti mesta Skalice a na intervenciu skalického poslanca dr. Jána Černocho, bolo gymnázium postupne rozšírené a v roku 1911 malo už 8 tried. V rokoch 1912 – 1913 sa uskutočnila prestavba školy a prístavba internátu, pomenovanom na počesť kardinála Černocho Johaneum. Jeden rok sa učilo núdzovo u františkánov. Vyučovať v budove na námestí sa začalo po posviacke 27. septembra 1913. 11. januára 1914 posvätil Dr. Okánik kaplnku na prvom poschodí, ktorá slúžila študentom. Počas vojny sa vyučovalo s ťažkosťami. V septembri 1918 začali školský rok ešte maďarskí profesori, od 9. októbra bola škola zavretá pre chrípku, maďarskí profesori ihneď odišli a gymnázium pokračovalo vo svojej činnosti s novými ľuďmi. V roku 1953 v budove gymnázia začala fungovať pedagogická škola, ktorú v roku 1958 nahradila poľnohospodárska škola. V roku 1958 v rámci novopostavenej školy začala fungovať aj stredná všeobecnovzdelávacia škola, na ktorej v roku 1969 bolo obnovené gymnázium. Do svojich priestorov sa skalické gymnázium vrátilo v roku 1973, po premiestení SPTŠ do Holíča a nie jednoducho zlúčením holíčskeho gymnázia a gymnázia v Skalici. V budove jezuitmi vybudovanej na tento účel pôsobí gymnázium aj dnes.

Pôsobenie rehole paulínov (OSPPE)

Vzor prvého pustovníka Pavla Egyptského mal mocný účinok na duchovenstvo v Uhorsku. V prvej polovici 13. storočia po tatárskom pustošení, ostrihomský kanonik Euzébius utvoril družinu spolubratov, ktorí sa zaviazali žiť podľa pravidiel zostavených podľa zásad sv. Pavla Pustovníka / 228 – 341 /. Prvý kláštor vznikol r. 1251. Pôvodne uhorský rád sa rýchlo rozšíril po Európe. V 14. storočí sa rehoľa usadila aj na Slovensku a postupne si vybudovala niekoľko kláštorov a kostolov. Spiritualita paulínov spája v sebe pustovnícku tradíciu s pastoračnou aktivitou. Popri modlitbe je hlavnou úlohou práca v školách a v pastorácii. Na Slovensku v minulosti pôsobili na deviatich miestach. Najznámejšie poľské pútnické miesto Čenstochová spravujú paulíni. V súčasnosti pôsobia vo svete paulíni v 36 kláštoroch a je ich vyše 400. Na Slovensku pôsobia vo Vranove nad Topľou a v Tnave.

V Skalici ako misionári pôsobili v meste už od roku 1645, kedy sa usilovali získať rotundu sv. Juraja a postaviť si pri nej kláštor. Ale až v roku 1671 začali vyjednávať s mestom a to im odovzdalo modlitebňu aj dva kalvínske domy v Dubovej ulici. Neskôr si vybudovali kostol a kláštor na Potočnej ulici, ktorý viackrát vyhorel. Získali si priazeň obyvateľov, o čom svedčia rozličné dary a odkazy majetku v ich prospech. Niektorí si žiadali byť pochovaní v ich kostole. Niektorí Skaličania vstúpili do rehole. V roku 1774 je v kláštore člen rehole Skaličan Michal Pelczman. V roku 1777 nariadila Kráľovská rada, aby paulíni vyprázdnili svoj kláštor na Potočnej ulici a prideliť im kláštor, kostol a gymnázium po jezuitoch. Roku 1785 predalo mesto záhradu pri kláštore na verejnej dražbe. Roku 1786 bola rozpustená i rehoľa paulínov a bývalý kostol ostal zatvorený do roku 1798, keď ho Kráľovská rada dovolila znova otvoriť pre študujúcu mládež.

Pôsobenie karmelitánskej rehole

Rehoľu karmelitánov založil križiak sv. Berthold z Kalábrie, ktorý sa roku 1156 usadil s desiatimi spoločníkmi v tzv. jaskyni proroka Eliáša na hore Karmel a žil tam s nimi pustovníckym životom. Jeruzalemský patriarcha Albert dal pustovníckej družine v roku 1208 prísnu eremitskú regulu, ktorú potvrdil v roku 1226 pápež Honorius III. Z materského konventu na hore Karmel odišli karmelitáni okolo roku 1240 do Európy. Veľkými postavami rádu sú sv. Terézia z Avily a sv. Ján z Kríža, ktorí rád reformovali. Z reformy vyšiel rád ako kontemplatívno – apoštolský. Teda život modlitby a pastorácie. Nosia tmavohnedý habit, čierny kožený remeň. V súčasnosti rád na Slovensku pôsobí v Priechode a spolupracuje s poľskými karmelitánmi.

Na konci 17. storočia v Skalici účinkovali františkáni, jezuiti a paulíni. Kardinál Kolonič najprv uvažoval / v r. 1695 a 1697 / , že do bývalého evanjelického kostola uvedie trinitárov. Predtým tento kostol, postavený v r. 1645 – 1650 zasvätený Najsvätejšej Trojici, používali jezuiti, dokedy si nepostavili nové kolégium s dočasnou kaplnkou a neskôr aj nový priestrannejší kostol na námestí. Roku 1699 sa kardinál Kolonič dohodol s karmelitánmi, ktorí prišli do Skalice z Viedne a 29. júla 1700 im richtár Ján Pograny odovzdal kľúče od kostola. 10. septembra kúpili dom Juraja Lonského, ktorý upravili na rezidenciu. Na sviatok svojej patrónky sv. Terézie / 15. októbra / viedol z farského kostola dekan Michal Gajan procesiu a pri pobožnosti im odovzdal kostol. Prvým predstaveným bol Kolumbán od sv. Remígia. Jeho nástupca bol Ferdinand od sv. Terézie.

Príchod druhej žobravej rehole do mesta znamenal, že dobročinnosť veriacich sa bude musieť deliť na dve strany. Už roku 1701 kúpil dom od richtára Jána Pogranyho, r. 1709 mali už šesť domov. V začiatkoch im pomohla štedrosť kardinála Koleniča, ktorý im odovzdal bohatý odkaz svojho predchodcu arcibiskupa Juraja Selepečniho. Ľudia si ich obľúbili, ako svedčia početné dary v ich prospech, najmä fundácie na sv. omše. Z fundacionálnych peňazí poskytovali pôžičky, čím nadobudli majetok, ktorý sa skladal z domov, mlyna, rybníka, záhrady, role, vinice, lúky. Toto im umožnilo pustiť sa do stavby veľkého priestranného

kláštora pri kostole. Stavba bola dokončená r. 1735, kláštor v tvare písmena L sa ťahal z Potočnej ulice k mestskému múru. Pritom postavili nad kostolom vežu. Na stavbe sa podielalo drevom a stavebným materiálom aj mesto. Kostol stavebne upravili tak, že aj dnes je jasné, že sa jedná o karmelitánsku svätyňu. Postavili v ňom chór, ku kostolu pristavili loretánsku kaplnku. Stavbu viedol karmelitánsky staviteľ brat Atanáz, vl. menom Martin Witwer, z tirolského Imstu, ktorý sa zdokonalil v stavebnom umení v pražskom karmelitánskom kláštore.

Loretánska kaplnka, prístupná z obliehajúcich chodieb aj z interiéru kostola, napodobňuje chudobný nazaretský domček Sv. Rodiny. Chudobu nazaretského príbytku evokuje iluzívna nástenná maľba, ktorá imituje tehlové murivo so zvyškami omietky, na nich sa opakuje obraz Madony.

Sochu loretánskej Panny Márie daroval skalickým karmelitánom kardinál Kolenič z Viedne, objednali ju u viedenského sochára Jána Juraja Bendla. Do Skalice ju prenášali v slávnostnom sprievode a v jednotlivých farnostiach ju vítali. Na slovenskom území sa sprievod zastavil v Moravskom Sv. Jáne, v Kútoch, v Brodskom, v Kopčanoch a v Holiči. Z Holiča potom veľká procesia / 2 000 ľudí/ so spevmi, modlitbami, pri hlahole zvonov putovala do Skalice. Sochu postavili na oltár vo farskom kostole, kde sa pred ňou celú noc konali bohoslužby a na druhý deň 8. septembra 1707 /1702/ ju slávnostne preniesli do loretánskej kaplnky pri karmelitánskom kostole.

Do kaplnky v minulosti prichádzali pútnici v sprievodoch, z bližšieho i zo vzdialenejšieho okolia Skalice. Aj z moravských obcí. Túto tradíciu po mnohých rokoch obnovili kresťania z Kútov a 8. septembra prichádzajú do Skalice.

V posledných rokoch niekoľko verných každodenne prichádza do loretánskej kaplnky, aby tu predniesli svoje modlitby tej, o ktorej nebolo počuť, že by niekoho opustila, kto o pomoc prosil alebo o príhovor žiadal.

Keď r. 1786 v dôsledku nariadenia Jozefa II. boli prinútení odísť zo Skalice po jezuitoch, paulínov aj karmelitáni, o ich kostol sa uchádzali Nemci, ktorí chceli, aby do neho boli uvedení aspoň štyria duchovní, ktorí vedia nemecky. Medzi tým sa o kostol uchádzali aj evanjelici. Arcibiskup Jozef Bathányi na žiadosť mestskej rady vymohol u kráľa povolenie, aby sa do zrušeného kláštora mohli nasťahovať milosrdní bratia a zriadiť si tam nemocnicu. Prevzali do opatery aj loretánsku kaplnku s milostivou sochou Panny Márie, ktorá na základe rozhodnutia pápeža Leva XIII. nesie privilégiá, ako všetky ostatné loretánske filiálky, Loreta v Taliansku.

O pôvode tohto kláštora svedčia i tri obrazy, ktoré ešte v polovici 20. storočia viseli na chodbe prvého poschodia skalického konventu milosrdných bratov. Prvý, kde cirkevný hodnostár ukazuje na zakladajúcu listinu opatrenú visiacou pečaťou, je podpis : " Juraj Szeleptsenyi, arcibiskup ostrihomský, zvláštny priaznivec bosých karmelitánov a ideový zakladateľ tohto konventu 1689". Druhý, kde hodnostár drží ruku na pôdoryse konventného kostola, ktorý je rozložený na stolíku. Nad pôdorysom je chrám s jednou vysokou a s dvoma nižšími vežami, nad chrámom obraz Najsvätejšej Trojice. Dolu je v latinčine nápis :

" Leopold I. z Kollonicz, kardinál ostrihomský, ktorý zakladanie skalického konventu, začaté arcibiskupom ostrihomským Jurajom Szeleptsenyim , po jeho smrti ďalej sledoval a previedol 15. októbra 1699. Zomrel vo Viedni dňa 20. januára 1707". Tretia maľba zobrazuje priaznivca Milosrdných bratov z roku 1796, ktorí boli privedení do konventu po karmelitánoch. Nápis ohlasuje meno a hodnosť : " Jozef z Bathany, kňaz – kardinál sv. rímskej cirkvi, knieža arcibiskup ostrihomský, prímas kráľovstva a preštedrý spoluzakladateľ tohto konventu".

Pôsobenie rehole milosrdných bratov

Členovia rehole milosrdných bratov už viac než štyri a pol storočia po celom svete v duchu svojho hesla " Per corpus ad animam – Telom k duši " zmiernujú trpiacim telesné i duševné bolesti. Rehoľu založil sv. Ján z Boha, narodený v portugalskom Monte Nuevo 8. marca 1495, ktorý po viacročnom hľadaní svoje životné naplnenie našiel v službe Ježišovi v trpiacich a chudobných. Keď objavil 8. novembra 1537 v Granade v Španielsku dom, ktorý majiteľ chcel prenajať chudobným, začal v ňom ošetrovať chorých. Mesto Granada, oceňujúc jeho činnosť, zakúpilo a darovalo mu v r. 1544 väčší dom, ktorý ešte rozšíril. Do svojho domu prijímal chorých bez rozdielu náboženstva a národnosti. Skoro si získal spolupracovníkov, ktorí sa rýchlo rozišli do celého sveta. Pápežské schválenie dosiahlo bratstvo bullou Pia V. z 1. januára 1572 " Licet ex debito ".

Sv. Ján z Boha nezamýšľal založiť rehoľné spoločenstvo. To sa uskutočnilo až po jeho smrti, zomrel 8. marca 1550, keď bolo bratstvo povýšené bullou Sixta V. " Etsi pro debito " z 1. októbra 1586 na rehoľu, riadiacu sa regulou sv. Augustína. Rehoľa sa veľmi rýchlo rozšírila. V roku 1685 mali v 16 provinciách 212 nemocničných konventov s 5432 lôžkami a 2218 bratmi. Milosrdní bratia sú považovaní za najvýznamnejší mužský rád zaoberajúci sa ošetrovaním chorých. Jej členovia okrem sľubov chudoby, čistoty a poslušnosti skladajú zvláštny sľub ošetrovania chorých. Vede ju generálny prior, jednotlivé konventy prior. Väčšinu členov tvoria bratia, nie kňazi. Kňazi vykonávajú duchovnú službu pre bratov i pre chorých. Rehoľní bratia obyčajne majú odborné zdravotnícke vzdelanie. Rehoľný odev tvorí čierny habit, kožený remeň a malá kapuca. Znak : v modrom poli zlaté granátové jablko, na ňom kríž prevýšený šesťcipou hviezdou.

Na Slovensku mali od roku 1650 kláštor a nemocnicu v Spišskom Podhradí, od roku 1669 v Bratislave a od roku 1796 aj v Skalici. V súčasnosti milosrdní bratia vybudovali a spravujú modernú nemocnicu v centre Bratislavy. V Skalici majú vybudovaný penzion na Potočnej ulici, ktorý má v prenájme domov dôchodcov. Majú niekoľko mladých členov, novici sa pripravujú v rakúskom Grazi.

Úvahy o tom, aby prišli milosrdní bratia do Skalice, podľa svedectva historikov boli mnoho rokov skôr, než sa ich príchod podarilo zrealizovať. Ján Rakolupský, ktorý bol 43 rokov mestským notárom, vo svojom testamente z r. 1680 píše, že by si želal, aby senát použil jeho dom na osadenie milosrdných v meste.

Keď v dôsledku nariadenia Jozefa II. boli prinútení odísť zo Skalice po jezuitoch, paulínoch aj karmelitáni, arcibiskup Jozef Bathányi na žiadosť mestskej rady vymohol u kráľa povolenie, aby sa do zrušeného kláštora mohli nastáňovať milosrdní bratia a zriadiť si tam nemocnicu.

Viac objasňuje príchod milosrdných bratov fundačná listina. Prvú jej časť tvorí pergamenový list veľkosti 50 x 30 cm, asi tohto obsahu : „ Jozef Vild , kanoník arcidiakon kapituly ostrihomskej a generálny vikár ostrihomskeho kardinála Jozefa Bathanyiho a František Valovič, kancelár, uskutočňujú na žiadosť mesta Skalice nadáciu Bathanyiho na 12 000 zl. pre Milosrdných bratov v Skalici ". Druhú časť fundačného záznamu tvorí kniha s 12. pergamenovými stránkami. Osem strán obsahuje žiadosť skalickej mestskej rady k cisárovi Františkovi II o uvedenie milosrdných bratov do bývalého karmelitánskeho konventu v Skalici, je datovaná 30. septembra 1796 a obsahuje vlastnoručné podpisy mestských zástupcov. Štyri strany vyplňa kladná odpoveď cisára a iných úradov, ktorými žiadosť musela prejsť. Má dátum 20. júla 1797 a sú na nej vlastnoručné podpisy cisára a cisárových a krajinských úradníkov. Takto dostali milosrdní bratia do vlastníctva kostol, kláštor a nemocnicu a tzv. karmelitánsku budovu, ku ktorej patrilo asi 60 mier poľa. Mestská rada i široká verejnosť 10. novembra 1797 vzala fundáciu na vedomie a 8. novembra 1799 ju schválilo tiež krajinské stavové zhromaždenie v Nitre.

16. júla 1797 bol ustanovený za predstaveného nového kláštora František Bolfiliiu Mentzl. Takto v roku 1796 prišla do Skalice namiesto troch zrušených reholí jedna nová.

Milosrdní bratia v meste pôsobili ku všeobecnému dobru. Ošetrovali chorých a opustených bez rozdielu národnosti a náboženstva, vo svojej lekárni poskytovali chorým spoľahlivé lieky a v kostole sa starali o duchovnú útechu nemocných. Frátri rehole milosrdných bratov, zväčša vyškolení chirurgovia – felčiari, spravovali nemocnicu, starali sa o pacientov a za pomoci mestského lekára poskytovali im aj lekársku starostlivosť. Ich účinná pomoc sa prejavila najmä vtedy, ak sa vyskytli epidemické choroby, napr. týfová epidémia r. 1806 a v rokoch 1809 – 1810. Do roku 1856 patril kláštor do rakúsko – uhorskej provincie, pomenovanej po sv. Michalovi archanjelovi. 17. júla 1856 bola rozdelená pápežskou bulou na rakúsko – českú a uhorskú, do ktorej patril skalický konvent s pomenovaním po Nepoškvrnenom Počatí Panny Márie. Po vzniku Československej republiky dekrétom Svätej Stolice zo 6. decembra 1919 patril do česko – slovenskej provincie, ktorá mala 11 konventov, v ktorých sa zvyšoval počet bratov i lôžok.

Počas prvej svetovej vojny ústav slúžil za vojenskú rezervnú nemocnicu. P. Tahsilo Kroutil prvý prior po vzniku Československa najprv opravil vnútro zanedbaného chrámu, potom pokrýval strechy a zariadil lekáreň, počas vojny vybrakovanú. V tom mu pomohol skalický rodák, poslanec Dr. Pavel Blaho, ktorý vymohol pre konvent právo zbierať almužny po celom Slovensku. V roku 1920 bola otvorená nemocnica s 10 lôžkami. Roku 1922 za P. Petrona Válka bola opravená loretánska kaplnka, dané nové železné okná, bolo zavedené elektrické osvetlenie, zriadený domáci vodovod, upravené dve nemocničné sály a zakúpených 20 železných postelí, čím ich počet vzrástol na 30. Keď pri Holíči v roku 1924 vypukla paratyfová epidémia, na žiadosť okresného úradu boli chorí pridelení do ošetrovania milosrdných bratov, pomocou mesta bola pre tento účel zariadená budova milosrdných bratov v karmelitskej záhrade. Okolo 56 chorých bolo ošetrovaných tri mesiace, z ktorých jeden zomrel. V tom roku bola uzatvorená z mestom zmluva, že na 15 rokov konvent prevezme 28 mestských chudobných z bývalého Slobodovského chudobinca a bude ich ošetrovať na náklad mesta po 5 Kčs za osobu denne, lieky, prádlo, šatstvo obstará mesto. 16. júna 1925 prevzal správu Kristián Šanda, ktorý pokračoval v opravách kláštora a nemocnice a počet lôžok zvýšil na 80, 50 pre chorých a 30 pre mestských chudobných. V tom roku bola uzatvorená zmluva so Zemským úradom v Bratislave pre vojnových poškodených na Slovensku, podľa ktorej bolo v nemocnici umiestnených 40 invalidov, nevyliciteľne chorých. Prvý transport sa uskutočnil 17. októbra 1925. Po vojne primárom nemocnice milosrdných bol MUDr. Vladimír Dýšek, ktorý je pochovaný na skalickom cintoríne a na ktorého najstarší Skaličania v dobrom spomínali. V roku 1926 rozšírili milosrdní svoje pozemky a zariadili domácu kanalizáciu a pripojili ju na mestskú. JUDr. Miloslav Kořínek, okresný náčelník, ThDr. Tomáš Caban, mestský farár a kláštor Františkánov ich výdatne podporovali.

V roku 1932 boli v konvente bratia :

- prior Kristián Šanda / nar. 11. augusta 1875, do rehole vstúpil 29. februára 1896 vo Viedni
- asistent farmácie Telesfor Metod Spath z Klatov / nar. 30. septembra 1866, rehoľníkom sa stal 31. augusta 1885 v Prahe /
- Casius Rudolf Vašek z Mor. Tylovíc / nar. 1. júla 1887, rehoľníkom od 17. júla 1913 v Prahe /
- Bartolomej František Opletal z Moravskej Hrabuvky / nar. 1. mája 1908, rehoľníkom od 23. decembra 1928 v Prahe /
- Stanislav Ján Zsibai z Gelnice / nar. 18. mája 1912, v reholi od 4. marca 1930 v Prahe /
- Dismas Jozef Vrbík z Příkosic / nar. 5. septembra 1908, v reholi od 7. marca 1930 v Prahe /
- Ladislav Štefan Weigel z Horňan / nar. 13. júna 1903, rehoľníkom od 19. júna 1925 v Bratislave /.

V roku 1928 bol daný nový vrch na vežu kostola. Po rokovaniach mesta s priorom rehole Kristiánom Šandom a získaní povolenia od rehoľných predstavených, sa v tridsiatich rokoch pristúpilo k postupnej výstavbe novej nemocnice. Rehoľa skupovala okolité pozemky, mesto prisľúbilo pôžičku 8 miliónov a že daruje drevo. Pohnuté politické udalosti spôsobili, že základný kameň bol položený až 20. apríla 1941. Vo vojnových rokoch stavba postupovala pomaly. V roku 1944, po bombardovaní Bratislavy, v nej bolo umiestnených mnoho ranených. Boli v nej chirurgické, interné, pôrodnické a infekčné oddelenie. Po dlhších prípravách v decembri 1947 sa začala stavba hlavnej budovy, po jej dokončení sa postupne otvárali oddelenia kožné, detské, krčné a neskôr aj infekčné a pre liečenie TBC. Počet postelí sa zvýšil na 410.

V roku 1939 bola zriadená Generálna delegatúra rádu milosrdných bratov na Slovensku.

V priestore kláštora milosrdných bratov bola i lekáreň, ktorú prevzala rehoľa po jezuitoch. Z inventárov lekárne milosrdných bratov vyplýva, že bola tak ako je to dnes, lekáreň nemocničná, aj pre verejnosť. Tiež sa z nich dozvedáme mená rehoľníkov, ktorí v nej pôsobili, prehľad vnútorného zariadenia, zoznam kníh, ktoré lekáreň mala. Vo vlastníctve Milosrdných bratov bola do roku 1950.